

Bijlage 2 Uitwerking evaluatie

Inleiding

Het Fonds Samenlevingsinitiatieven bestaat sinds 2014. Dit fonds is opgezet om nieuwe initiatieven van inwoners en organisaties te ondersteunen die gericht zijn op vergroting van de sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. Het gaat om activiteiten op het gebied van welzijn, sport en cultuur. De gemeenteraad stelt hiervoor jaarlijks € 100.000 beschikbaar en plaatst deze als het ware buiten de gemeente. De vrijwilligers van de toetsingscommissie hebben door de jaren heen zorgvuldig de aanvragen bekeken en afgewogen.

Het huidige Fonds Samenlevingsinitiatieven

Het budget van € 100.000 is sinds 2019 over twee doelstellingen verdeeld:

1. De saamhorigheid van Leusden versterken (€ 50.000)

Iedereen kan naar eigen kunnen meedoen, inwoners van Leusden raken meer betrokken bij elkaar en leren elkaar beter kennen. Het gaat om welzijns-, culturele of sportieve activiteiten met een maatschappelijk doel als uitgangspunt. Dan gaat het om het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid en het ondersteunen/waarderen van mantelzorgers in Leusden.

2. Leusden leuker en bruisender maken (€ 50.000)

Het gaat om inzet van extra culturele of sportieve activiteiten die bijdragen aan een aantrekkelijk Leusden georganiseerd door en voor Leusdense inwoners. De activiteiten worden voor een substantieel deel door Leusdense inwoners/organisaties uitgevoerd.

Het gaat om een publiek, openbaar initiatief zonder commercieel of particulier belang, georganiseerd door inwoners of organisaties gevestigd in Leusden. Bij aanvragen vanaf € 1.000 is externe medefinanciering (minimaal 50%) een voorwaarde. Het maximale bedrag per activiteit bedraagt

€ 10.000. De overige criteria staan in bijlage 1. Waar reguliere subsidies gebonden zijn aan de Algemene Subsidieverordening (ASV) en vastgestelde gemeentelijke doelstellingen zoals die uit het beleidskader Sociaal Domein, is dit bij het Fonds Samenlevingsinitiatieven niet het geval. De doelstellingen, criteria en afspraken staan op zichzelf. Verder worden reguliere subsidies jaarlijks geïndexeerd volgens de begrotingsrichtlijnen. Bij het Fonds is het jaarlijkse bedrag altijd € 100.000 en worden de verstrekte subsidies niet (standaard) geïndexeerd.

Verdeling sport, cultuur en welzijn

In principe is 50% van het budget bestemd voor welzijnsactiviteiten en 50% voor sportieve en culturele activiteiten. In de praktijk blijkt dat de aangevraagde bedragen bij welzijn relatief laag liggen. Dat is niet verwonderlijk, bij welzijn gaat het om activiteiten als een aanschuif tafel of Burendag, waarbij het voornamelijk vrijwilligers zijn die zich inzetten en ook de overige kosten relatief laag zijn. Bij sport en cultuur gaat het vaak om grotere evenementen, maar ook om andersoortige kosten zoals materialen, dirigenten, beveiliging, een hogere huur van locaties etc. De afgelopen jaren is het aandeel cultuur binnen het Fonds gestegen. Om beter tegemoet te komen aan deze vraag vanuit de samenleving, hanteert de toetsingscommissie met toestemming van de gemeente een verdeling van

30/70 in 2024 en 2025 (30% welzijn, 70% sport/cultuur). Tegelijkertijd dragen cultuur en sport zoals eerder genoemd ook bij aan het welzijn van inwoners (ontmoeting, zelfontplooiing, mentale gezondheid etc).

Incidentele subsidie voor structurele activiteiten

Een deel van de activiteiten die bekostigd worden uit het Fonds, keert jaarlijks terug. Voorbeelden zijn Sinterklaas, Puddingpop, de Avondvierdaagse en de aanschuiftafel bij een wijkvereniging. Hoewel het Fonds van oorsprong bedoeld is om *nieuwe* initiatieven te ondersteunen, wordt een deel van het Fonds dus ingezet voor *structurele* activiteiten. Omdat in 2019 al bleek dat niet alle ontvangers na drie jaar financieel op eigen benen kunnen staan maar zij wel een grote maatschappelijke meerwaarde hebben, is de bepaling van een maximale termijn uit de criteria gehaald. Voor een deel van de aanvragers geldt dat zij in het verleden een waarderingssubsidie ontvingen die werd stopgezet, bij anderen is de reguliere subsidie niet geheel dekkend voor de kosten van de activiteiten en moet elders aanvulling gezocht worden. Daarom wijken zij uit naar het Fonds. Tegelijkertijd is de vraag of structurele aanvragers alle andere subsidiemogelijkheden benutten, of dat het Fonds een relatief makkelijke manier is om aanvullende financiering binnen te halen. Het uitgangspunt van het Fonds blijft dat subsidies jaarlijks opnieuw bekeken worden (incidenteel bekostigd). Dat betekent dat aanvragers jaarlijks onzeker zijn over de toekenning van subsidie voor deze activiteiten. Tegelijkertijd roept dit de vraag op hoe de toetsingscommissie dit dient te beoordelen, wie er bijvoorbeeld voorrang krijgt als er onvoldoende financiële ruimte zou zijn. Onder de aanvragers zitten overigens ook organisaties die al een structurele subsidie van de gemeente ontvangen voor andere activiteiten. Hierdoor ontvangen zij via twee subsidiestromen middelen vanuit de gemeente: via reguliere structurele subsidie vanuit de gemeente en via het Fonds Samenlevingsinitiatieven. Het aanjagen van nieuwe initiatieven uit de samenleving, dat de gemeente met het Fonds in eerste instantie probeerde te stimuleren, wordt slechts in beperkte mate bereikt met het Fonds. Dit is ook het spanningsveld: het Fonds is bedoeld om op een *laagdrempelige* manier nieuwe initiatieven uit de maatschappij te stimuleren. Het Fonds lijkt redelijk bekend onder inwoners en organisaties, gezien het stijgend aantal aanvragen. Een enkele keer meldt een inwoner zich bij de gemeente met vragen over subsidiemogelijkheden, en worden zij doorverwezen naar het Fonds.

Overzicht bestedingen + structurele aanvragen/activiteiten

Naast de jaarlijkse € 100.000 wordt het restant van het voorgaande jaar overgeheveld. In 2024 is besloten om de grote bedragen die sinds 2020 jaarlijks werden overgeheveld, niet langer mee te nemen om aan te sluiten bij onze gemeentelijke regels omtrent budgetoverheveling. De onderbesteding uit 2023 is overgeheveld en ter beschikking van 2024 gesteld. In onderstaande tabel staat een overzicht van de uitgaven van de afgelopen vijf jaar. Ten tijde van corona konden veel activiteiten niet plaatsvinden. Het college heeft toen besloten om wat ruimhartiger om te gaan met de criteria.

Jaartal	Besteding
2020	€ 50.271
2021	€ 52.679
2022	€ 93.698
2023	€ 90.383
2024	€ 88.432

Onderstaande tabel biedt een overzicht met de toegekende structurele aanvragen per beleidsveld. Hierbij is de indeling toegepast zoals deze wordt gehanteerd door de toetsingscommissie, hoewel deze in sommige gevallen (gedeeltelijk) ook tot een ander beleidsterrein gerekend zou kunnen worden.

Cultuur

Activiteit	Aanvrager	Bedrag 2024	Bedrag 2023	Bedrag 2022
Atelierroute	St. Kunstpromotie Leusden – W'berg	€ 800	€ 800	
ELTA Schilderkunst	ELTA	€ 350	€ 300	€ 400
Happyfest	Fort33	€ 5000	€ 5000	€ 4500
Puddingpop	Fort33	€ 5000	€ 5000	
Koningsdag en Dodenherdenking	Muziekvereniging Lisiduna	€ 315	€ 320	
Lampionnenoptocht Achterveld	St. Jozefkerk Achterveld	€ 385	€ 748	€ 283
Sinterklaasfeestijn Leusden	Belangenvereniging Hamershof	€ 3500	€ 3500	€ 2500
Sinterklaas Achterveld	St. Sinterklaas Achterveld	€ 950	€ 950	€ 417
Carnavalsoptocht	Puupenkoppen	€ 2153	€ 2092	
Top 2000, diverse andere optredens	Lisiduna	€ 5999	€ 1770	€ 1500
Opgevoerd 2.0	Stichting De Ronde Tafel	€ 6000		
Gluren bij de Buren	Scholen in de Kunst	€ 5000		
Opera	Opera Leusden	€ 500	€ 2000	
Totaal		€ 35.952	€ 22.480	€ 9600

Sport

Activiteit	Aanvrager	Bedrag 2024	2023	2022
Avondvierdaagse	St. Avondvierdaagse Leusden	€ 6500	€ 10.000	
Tour de Junior	St. Tour de Junior	€ 1500	€ 1000	€ 1000
Schoolvoetbaltoernooi Leusden - Achterveld	St. Schoolvoetbaltoernooi Leusden - Achterveld	€ 1000		
Achterveldse Klompen 4daagse	SGWB PRC A'veldse Klompen4daagse	€ 500		
Totaal		€ 9500	€ 11.000	€ 1000

Welzijn

Activiteit	Aanvrager	Bedrag 2024	2023	2022
Vier het leven	St. Vier het leven	€ 2000	€ 1000	€ 1000
Aanschuif tafel	Wijkvereniging Ruige Veld - Hamersveld	€ 920	€ 850	
Nieuwjaarsbijeenkomst	Buurkracht Alandsbeek	€ 495	€ 550	
Schapeproject Liniedijk	Bewoners	€ 150	€ 150	€ 300
Seniorenbuffet Achterveld	Betrokken inwoners	€ 840	€ 940	€ 930
Totaal		€ 4405	€ 3490	€ 2230

* Enkele aanvragers staan niet in dit overzicht, omdat zij niet meer actief zijn (zoals Leusden Jazz). DWS behoorde eerder ook tot de structurele aanvragers, maar krijgt inmiddels reguliere structurele subsidie.

** Bij enkele aanvragers (zoals het schoolvoetbaltoernooi en Gluren bij de Buren) hebben de aanvragen tijdelijk stilgelegen (bijvoorbeeld door corona), maar vroegen zij eerder wel jaarlijks aan en is de verwachting dat dit een jaarlijks terugkerende activiteit is.

Uit dit overzicht blijkt dat er in 2024 zo'n € 50.000 aan structurele activiteiten is besteed, oftewel de helft van het totaalbedrag dat beschikbaar is voor het Fonds. De andere helft was nog over voor nieuwe, incidentele aanvragen. Tot nu toe blijft er jaarlijks nog een onbenut bedrag over.

Uitdagingen bij de uitvoering

De doelen en criteria van het Fonds zijn vrij ruim geformuleerd. Dit kan het complex maken voor de commissie om een beslissing te nemen, en kan leiden tot discussie met aanvragers. De insteek van het Fonds (nieuwe initiatieven) versus de praktijk van jaarlijks terugkerende initiatieven is voor zowel de toetsingscommissie als de aanvragers niet ideaal, zoals eerder benoemd. Aangezien de toetsingscommissie enkel uitvoerend is, mag zij zelf geen nieuwe criteria opstellen om ook andere aanvragen makkelijker te kunnen beoordelen. Om willekeur te voorkomen, houdt de commissie bepaalde richtlijnen aan. Als aanvragen erg individueel gericht zijn, een commerciële insteek hebben, of als soortgelijke activiteit al door Lariks wordt aangeboden bijvoorbeeld, wijst de commissie de aanvraag af. Ditzelfde geldt voor kosten voor bijvoorbeeld een website of wijkkrant. Het moet gaan om een activiteit die direct bijdraagt aan de twee doelen van het Fonds. In principe worden materialen niet vergoed, maar hierin wordt een enkele keer een uitzondering gemaakt door de commissie. Verder ziet de commissie soms grote prijsverschillen in aanvragen die betrekking hebben op een soortgelijk onderwerp. Het zou de commissie helpen als de gemeente hierin een uitspraak doet, bijvoorbeeld over een gemiddelde prijs of dat het de voorkeur heeft om voor een Leusdens bedrijf te kiezen. Hetzelfde geldt voor het opnemen van een maximum aantal jaren waarvoor een activiteit in aanmerking komt voor subsidie. De commissie vraagt de gemeente dan ook om aanscherping van de criteria om deze beoordeling makkelijker te maken. Dit verzoek levert een spanningsveld op met de eerder gemaakte keuzes uit het raadsbesluit 2019, om het juist niet te strak af te bakenen zodat het Fonds toegankelijker is. Wij onderzoeken wat hierin mogelijk is om de toetsingscommissie meer handvatten te bieden. Wij leggen de mogelijkheden voor aan de raad bij het vervolg van deze evaluatie.

Werkwijze in de praktijk

Maandelijks komt de toetsingscommissie bijeen om over de aanvragen te beslissen. Lariks voert op regelmatige basis kwaliteitschecks uit op de toekenningen en afwijzingen. Ook houden Lariks en de toetsingscommissie een vinger aan de pols bij de verantwoording van de verstrekte bedragen. De wijze van verantwoording en de gevolgen van het niet of anders inzetten van verstrekte bedragen, vraagt nog aandacht. Wij streven naar een balans tussen zo min mogelijk bureaucratie op basis van vertrouwen en kwaliteitscontroles, en nemen dit mee bij het voorstel voor het vervolg van het Fonds Samenlevingsinitiatieven.

Er is een bezwaarprocedure, maar hier is nog niet eerder gebruik van gemaakt. Afwijzingsbrieven worden zeer kort gehouden zonder toelichting. Als organisaties hierover in gesprek willen, ontvangen zij een uitnodiging van de commissie om dit te bespreken. Tot nu toe is dit voldoende gebleken. Bij enkele organisaties die voor deze evaluatie bevraagd zijn, was het niet duidelijk dat deze mogelijkheid tot bezwaar er was. Hieruit blijkt dat er ruimte voor verbetering is m.b.t. het beschikbaar stellen van deze informatie. Dit zullen wij meenemen in het vervolg van de evaluatie.

Het Fonds is bewust 'buiten de gemeente' geplaatst met de inzet van een onafhankelijke commissie van inwoners. Toch is er vanuit het college en de ambtelijke organisatie in het verleden vaker druk uitgeoefend of toezeggingen gedaan, waardoor de commissie beperkt werd in haar rol. Wel geeft de commissie aan dat dit de laatste jaren weinig meer gebeurt.

Dit risico blijft bestaan, zeker bij (grote) evenementen die we als gemeente belangrijk vinden, die niet in aanmerking komen voor een andersoortige bijdrage.

Waardering en formaliteiten toetsingscommissie

Officieel zijn er termijnen voor de leden van de toetsingscommissie, maar de commissie geeft aan dat de gemeente hierin geen actie onderneemt of hierop toeziet. Op dit moment is de termijn van de huidige voorzitter officieel afgelopen, maar is er nog geen opvolger. De commissie ziet graag dat het college zelf actief contact zoekt om bijvoorbeeld een verlenging voor te stellen. De toetsingscommissie zou graag vaker in gesprek gaan met de gemeente en zou graag meer gezien worden als formele commissie. In de Cultuurnota gaf zij hier al over aan: *“We worden onvoldoende bevraagd door de politiek op wat wij doen, en hoe wij ons werk doen. Wij voelen de belangstelling en waardering onvoldoende. Dit ervaren we in de dagelijkse gang van zaken, en ook inhoudelijk en beleidsmatig.”* Als gemeente waarderen we de inzet van de toetsingscommissie. We onderzoeken hoe we dit beter vorm kunnen geven.

Bereik doelstellingen Leuk, bruisend Leusden en meer saamhorigheid

In de jaren 2020 – 2024 zijn er vele uiteenlopende activiteiten georganiseerd op gebied van welzijn, sport en cultuur: van Jazzfestival tot Sinterklaasfeest, van Avondvierdaagse tot Atelierroute. In de meeste gevallen dragen activiteiten bij aan beide doelstellingen. De gesubsidieerde activiteiten dragen in sommige gevallen ook bij aan het in stand houden van tradities zoals Sinterklaas en carnaval. Door de activiteiten worden inwoners gestimuleerd / gefaciliteerd om elkaar te ontmoeten en is er van alles te beleven in de gemeente. De inzet op saamhorigheid sluit naadloos aan op het huidige beleidskader Sociaal Domein en de Cultuurnota; waarin een grote rol wordt gegeven aan netwerken en ontmoeting. Daarnaast is er veel diversiteit in de activiteiten, waardoor er voor een breed publiek een grote variatie aan aanbod beschikbaar is. Wel is duidelijk dat sommige initiatieven blijvend financiële ondersteuning nodig hebben. Bij het vervolg van het Fonds moeten hierin keuzes worden gemaakt.